

BRÛNSKE-BOCKEN

Nr 116 November 2016

Gruppkorsband till hushållen

BRÛNSKE-BOCKEN

ANSVARIG UTGIVARE

Birgit Södervall
0570-570 42
b.sodervall@hotmail.com

REDAKTIONSGRUPP

Leif Nyman
0570-911 17
nyman.leif@telia.com

Evy Nordensson
0570-560 98
evy.nordensson@hillking.se

GRAFISK FORM

Stefan Hensdal
0570-522 08
stefan.hensdal@gmail.com

FOTOGRAF

Första sidan:
J-P Hjort

ANNONSPRISER

Helår-två nummer.
1/4 sida 2 000 kr
1/8 sida 1 000 kr

TRYCK

RAMSTRÖMS TRYCKERI
SUNNE

Käre läsare av Brûnske-bocken!

När jag skriver detta har vi kommit fram till den 20 oktober. Trots att det är bara 2 månader kvar till vintersolståndet har vi ännu inte haft varken regn eller kyla. När jag tittar ut genom fönstret står träden fullövade, astrar och ringblommor prunkar fortfarande och man kan gå torrskodd i skogen.

Den gångna säsongen har varit intensiv med alla våra olika arrangemang och dessutom andra aktiviteter, bl a 4 lösöre-auktioner, rally och ”Med alla sinnen”; en träff för alla funktionshämjade i hela Värmland, som varje år samlar ca 700 besökare. Hantverksmässan blev lyckad, liksom Höstmarknaden med stort besökarantal. Även Gammelvala blev framgångsrik, trots att de första tre dagarna bjöd på lite för varmt väder. Sammantaget kan vi konstatera, att vi lyckats väl – allt tack vare alla frivilliga medarbetare som i år verkligen fått bekänna färg.

Om Du passerat Skutboudden under hösten så har Du säkert sett, att reparationsarbetet på Drängstugan startat. Det är en omfattande renovering, som kommer att ta sin tid, vilket innebär att vi får finna en annan lösning för julmarknadens kaffeserveringar. Planering pågår.

Allt är dock inte rosenrött. Den här veckan fick vi i tidningen veta, att kommunen beslutat lägga ner Vikene-skolan från och med höstterminen 2017. Det är en stor motgång för alla oss i östra Brunskog, som nu blir helt utan en låg- och mellanstadieskola. (Se artikel på annan plats i Bocken). På Hembygdsgården kommer vi att sakna Vikene-eleverna, som vi haft ett mycket gott samarbete med. Den hembygdsförening som inte arbetar mot en skolnedläggelse gräver sin egen grav. Men det verkar som om våra protester inte hjälpt. Nu är det bara att hoppas, att alla unga familjer, som valt att bosätta sig i den här delen av Brunskog inte tappar sugen och flyttar till andra kommuner.

Hösten och den mörka årstiden är svår för många. Men i mörkret kan man tända ljus, dra sig inomhus och läsa en bra bok, ta det lite lugnare och hinna umgås. Kanske kan man också känna tacksamhet över att inte bo i Aleppo eller Mosul. Visst har Sverige brister, men vi har det ändå rätt bra här. Och snart kommer advent och förjulen. Därefter blir det ljusare igen! Varmt tack för Dina insatser i olika sammanhang! Ditt arbete är ovärderligt för föreningen och för bygden. God Jul och allt gott för det nya året önskar jag Dig!

Birgit Södervall

UPPVÄXT I EN SVUNNEN TID - minnen från Skärmnäs under 40-och 50-talet. Författare: Dag Lundberg (Dag i Skolhuset)

Starten.

Vintern 1940 var det mycket snö och ovanligt kallt i Västra Värmland. Andra världskriget hade börjat och det var strider runt om i Europa och en mycket orolig tid. Närliggande Norge skulle snart komma att ockuperas av de tyska nazisterna. Min mamma Elsa väntade barn; sitt åttonde och sista och det var jag.

Den 10 februari fick jag se dagens ljus för första gången på Arvika sjukstugas lilla BB. Dagen innan, när mamma kände att det var dags att föda barn lämnade hon och min pappa Bror hemmet i lärarbostaden ”Skolhuse” i Stora Skärmnäs i sin gröna Opel Kapitän för att åka till BB. På den tiden var landsvägen mellan Skärmnäs och Arvika drygt tre mil lång. Den var mycket smal, backig och krokig. Färden blev dramatisk i det dåliga väglaget. Pappa råkade köra fast i en snödriva uppe på höjden vid Store Fura strax före Edane. Som tur var fick de snabbt hjälp, kom loss och hann fram i tid. Jag var det enda av mammas barn som föddes på ett BB. Alla de andra hade hon fött hemma. Hon fick sitt första när hon var 17 och jag kom till världen när hon var 45 år. Pappa var då 51 år. En av mina äldre bröder Olle, som gick på läroverket i Arvika har berättat, att när han kom för att besöka mamma och mig på BB hälsades han av en sjuksyster med orden ”Oj vilken ung pappa!” Lätt generad och rodnande fick han förklara, att han inte alls var pappan utan en storebror.

Under mina småbarnsår fanns bara min tre år äldre bror Kåre och jag hemma. Mina stora syskon var alla utflugna och arbetade, gjorde militärtjänst eller gick på läroverket.

Kåre hade just börjat skolan och jag var fyra år och kände mig ensam. För att jag skulle bli stimulerad och sysselsatt frågade mina föräldrar småskollärarinnan Marion, om jag kunde få sitta med i småskolans klassrum. Det gick för sig, tyckte hon, under förutsättning att jag som alla andra tog en sked fiskleverolja (innehåller D-vitamin) före frukostrasten. Fiskleverolja luktar ruttet fisk och smakar nästan värre. Som den minste i rummet fick jag naturligtvis stå längst bak i kön. Jag minns så väl hur jag vändades och slets mellan instinkten att rusa därifrån hem till mamma och att svälja eländet för att få vara kvar bland barnen i klassen. Jag klarade det. Alla barn på den tiden hade med sig matsäck till skolan, ofta smörgås av rågbröd med stekt ägg eller falukorv som pålägg och mjölk eller saft att dricka. Även om jag bara hade 50 m hem från skolan fick jag också matsäck med mig. Jag ville ju vara som de andra barnen. Jag var alltså fyra år när jag började skolan, även om det inte var på riktigt. Det liknade mera en sorts förskola; egentligen innan någon sådan fanns.

Skola och lekar.

Eftersom jag hade ”börjat skolan” när jag var fyra och redan kunde läsa, räkna och skriva hjälpligt, så tyckte min ”fröken” och mina föräldrar att jag borde börja den riktiga skolan redan som sexåring; det var ett år för tidigt. Det var jag glad för. Nu fick jag ju riktiga klasskamrater! Det var Barbro i Hage, Solveig på Nydal, Eva i Öststuga och Evert där Väste och Göran på Löcka (Göran där Oppe).

Alla var duktiga och fina kamrater. Barbro och Solveig var bäst i klassen, vad jag minns och Göran blev min bästa kompis. Skolan hade sammanlagt sju klasser, två i småskolan och fem i storskolan. Eftersom klasserna var små var vi kanske tjugu barn sammanlagt. På rasterna lekte vi alla utomhus om vädret tillät. Vår och höst var favoritleken kurragömma eller ”Dunk för mig” som vi också kallade leken. ”Sista paret ut” och brännboll var också populära lekar. På vintern var det snöbollskrig, skidåkning eller ”åka kana” på isade utförsbackar. ”Skolhusbackarna” var utmärkta banor för slädpartier. Då kopplade vi ihop allas sparkstöttingar i en lång rad. Den största pojken fick stå och styra längst bak. Det minsta barnet satt främst. Alltsomoftast slutade slädpartiet i en snödriva till allas stora glädje. När snön hade dragit sig tillbaks och de första bara jord- och grusplättarna visade sig och tussilagon blommade, var det dags att leta fram kulorna och ”spela håla eller pyramid”.

Efter skolan lekte jag mest med Göran på Löcka. Vi lekte nästan varje dag. Göran bodde nere vid sjön. Hans mamma Elsa var underbar och försåg oss med de godaste bullar och smörgåsar och den härligaste saft man kunde tänka sig. Problemet var att om vi lekte hos honom och jag skulle hem sent på eftermiddagen, måste jag dra cykeln uppför alla ”skolhusbackarna”. Jag minns så väl hur trött jag kunde vara.

Lärare: Dagny Johansson (längst bak t v). Bror J. Lundberg (längst bak t h).
Stående fr v: 1) Greta Lindeby, 2) Aina Sandström, 3) Linnea Söderberg, 4) Ingrid Lindeby, 5) Nyqvist, 6) Elsa Sandström, 7) Rolf Sandström, 8) Gunnar Gustafsson, 9) Ingemar Andersson, 10) Kåre Lundberg.

Sittande fr v: 1) Marianne Alfredsson, 2) Gunhild Lindeby, 3) Elvy Brehme, 4) Anita Jansson, 5) Birgitta Adolfsson, 6) Barbro Johansson, 7) Solveig Gustafsson, 8) Eva Nilsson, 9) Göran Nilsson, 10) Dag Lundberg, 11) Evert Brehme.

Men lycklig. Vi hade alltid så roligt. Vår och höst klättrade vi ofta i träd. Det högsta var det bästa. Vi byggde kojor i skogen, det blev ett otal. På våren efter snösmältningen gjorde vi dammar i bäckarna och byggde vattenhjul som drev en hammare som slog på en koskälla och hördes lång väg. När det var vårflod i bäcken nedanför "skolhusbackarna" fångade vi lekande mörts med händerna. Vattnet kokade av fisk! På sommaren lekte vi med Görans pappas roddbåt. Vi riggade den med gamla lakan och försökte segla, dock utan större framgång. Vi rodde ofta ut på sjön och metade abborre på olika favoritställen. Ofta hade vi sällskap av pappa, min äldre bror Olle och Kåre, som alla gillade att fiska. Det blev också mycket badande, förstås, och vi gick på simskola på Sundgårdslandet, som hade den bästa badstranden. Min pappa var simlärare och såg till att alla barn i trakten var med och att alla lärde sig simma. Inga undantag eller undanflykter accepterades! Vi kunde ta alla simmärken som fanns. Men för att få godkänt i simhopp måste vi ta bussen till Arvika och dyka från tre- eller femmeterstornet på badstranden där.

Som jag kommer ihåg det var det riktiga vintrar med mycket snö när jag var barn. När det hade snöat mycket under natten blev barnen skjutsade till skolan med häst och släde. Jag glömmer aldrig det underbara ljudet av hästarnas bjällror, när de travade in på skolgården på morgnarna. När isen på det närbelägna tjärnet eller sjön bar och det inte var för mycket snö, åkte vi skridskor och spelade bandy. Pappa kollade alltid att isen var säker innan vi fick ge oss ut. Han hade en yxa med sig. Om han inte kom igenom isen med ett kraftigt hugg var isen stark nog och han gav klartecken till skridskoåkningen. Annars var det mest längdskidåkning och backhoppning som gällde. Vi byggde egna hoppbackar här och var där terrängen passade. Som längst hoppade vi åtta till tio meter. Vi mätte noggrant på centimetern och tävlade flitigt. Varje år i februari var det Brunskogsmästerskap i längdskidåkning. Pappa var ofta tävlingsledare och lade upp tävlingsbanorna som var 1,5 km, 2,5 km och 5 km långa för att passa barnens olika åldrar. Föräldrarna samlade ihop pengar till fina priser, som inköptes på Idrottsmagasinet i Arvika. Tävlingen avslutades med varm mjölkchoklad och smörgåsar. Alla fick pris, oavsett resultat. Prisutdelningen var högtidlig med tal av pappa och utdelning av pokaler och medaljer och allt var mycket spännande och festligt.

Forts nästa nr.

DET KOM EN TOMHÄNT MAN

I förra numret av Bocken skrev Bengt Nyström, inspirerad av TV-programmet ”Allt för Sverige” hur han blev kontaktad av sin släkting Eleanor Nystrom-Olin från USA. Det var en intressant artikel att få ta del utav.

Släktforskning intresserar allt fler människor och här kommer en märklig berättelse som även den leder till Eleanor Nystrom-Olin. Det börjar med att en man från Karlstad ringde upp mig sommaren 2015. Han hade anlitat en släktforskare från Karlstad och spåren ledde till Näset i Stora Skärmnäs, där hans farmor växte upp. Han for dit och tittade på stället och eftersom det är ett sommarställe, var ingen där. För att komma fram dit fick han passera Berget och träffade där Hans Berginge, som hänvisade honom till mig, då han vet att jag dokumenterar om Skärmnäs. Gammelvala var nyss avslutad och mycket bär och grönsaksskörd skulle tas tillvara, vilket gjorde att jag av tidsbrist bad att få återkomma. Jag drog mig till minnes att jag fått ta del av en handskriven berättelse på sex sidor, skrivet av en kvinna vid 87 års ålder, om sina grannar på Näset. Det var Ester Gunnert, en syster till Johan och Erik Berginge, båda två medarbetare på Gammelvala en gång i tiden.

Det här lät spännande, jag drog kopior på berättelsen och inköpte släktbeskrivningen ”Sylvanderska släkten” och ringde honom. Han var verkligen tomhänt! Han hade bara namnen på sin farmors syskon och hennes föräldrar och att de bott på Näset. Inget om deras öden, inget foto på släkten. Det hela kom sig av att farmmodern som fått en utomäktenskaplig son, dog ung och sonen som endast var 1½ år då, fick komma till ett ålderdomshem och fick leka med föreståndarens barn. Sedan flyttades han runt till olika fosterhem tills han var 16 år, då han klarade sig själv. Han pratade sedan aldrig om sin barndom för sin son.

Det kändes som att få överlämna en skatt till honom genom Esters berättelse som gav en utförlig bild av familjen på Näset. Som granne var hon bara barn då, men umgicks mycket med dem. Hon berättade om de nio barnen, som alla emigrerade till Amerika utom två. En son var handikappad och dog ung på ett vårdhem och om hans farmor Maria Olsson 1886 - 1920, som ju också dog ung. Hon berättade med glädje om ”Ola på Näset” och hans fru Britta och att han kom från ett burget hem från Där Framme i Bråten men att Britta kom från ett fattigt hem. Ola påmindes om detta av någon, varpå han svarade – ”Britta har sin rikedom i händerna.” Hon berättade också att Ola var spinnrocks-makare, som sin far. Lika roligt var inte när hon berättade om Olas självmord 1909. Hans hustru kunde inte bli kvar på Näset mer än några år. Även hon emigrerade till sina söner och döttrar i Sioux City, men kom hem och bosatte sig i Högboda på äldre dar. Ester var gift med Rudolf Gunnert från Gunnarsbyn och han var en framstående yrkesman och gjorde affärsresor till USA. Ibland var Ester med och då passade de på att resa till Sioux City och hälsade på en faster till Ester där, samt besökte även alla ”Näsbornen”. Besöken som hon berättade utförligt om. Ester besökte Britta på ålderdomshemmet i Högboda, då cirka 80 år och hon förundrades över att hon inte hade ett enda grått hårstrå. Britta gladdes åt att barnen i Amerika betalade för henne, så hon slapp ligga varken Brunskog eller Boda till last. ”Ola på Näset” som växte upp Där Framme i Bråten, hade spinnrocksmakare i släkten sedan flera generationer. De ansågs skickliga. Det börjar med hans farfars farfar Olof Olofsson. Han föddes på gården år 1706. Gustaf Alfredsson, Gammelvalas ”uppfinnare” bodde i sin barndom på Lycka och även han var granne till Näset. Han har berättat hur han som barn ofta var till Ola och trampade svarvstolen åt honom. Och hur Ola lastade ett helt vagnslass med spinnrockar och for till Sunne marknad och sålde dem för 7 kr/st. Troligtvis är de flesta spinnrockar i Brunskog med omnejd tillverkade av spinnrockssläkten Där Framme. De skiljer sig från spinnrockar i andra delar av landet, genom att de har ett horisontellt stycke mot ett snett annars. Ja, här kommer Näsets släktskap in med Eleanor Nyström-Olin och Nils Eriksson, sommarboende i Kronan, som Bengt Nyström skrev om i förra numret.

Mannen som fick ta del av denna obekanta släktkrönika var glädjestrålade. Vi har sedan haft mail-kontakt hela vintern. Genom min egen släktforskning på familjen Nordensson kunde jag lotsa honom vidare. Karl Nordensson på Åsen var klasskamrat med Anders, äldste sonen på Näset. Från ett skolkort finns även hans farmor med och en yngre broder. Det är den enda bild han har av sin farmor. Karl och Anders emigrerade samtidigt till Sioux City 1902, där Karl hade en bror sen tidigare plus flera halvkusiner Nystrom från Nolby. De kom båda två att arbeta på ett lokstall som smeder. På fritiden spelade de i en symfoniorkester tillsammans. De följdes åter hem till Sverige 1909, Karl på grund av en ögonskada och Anders för att hans far dött.

I Skärmnäs kom de att bli en god förstärkning till den spelorkester som bildats där och som Sigurd Hagegård skriver om i Brunskogsboken. Anders återvände, gifte sig men fick inga barn och är därför svår att spåra, liksom de andra syskonen varit.

Genom Bengt Nyström har den släktforskande mannen fått kontakt med Eleanor Nystrom-Olin och har fått en inbjudan till henne i USA. Han har också fått en inbjudan till Där Framme från Gerdins. Han har även besökt Bengt Nyström och Nils Eriksson. Och i somras i samband med hans besök på Gammelvala gästade han Näset. Och det kändes storslaget för honom. Näset som köptes i början av 1920-talet av biskop J.A. Eklund skriver om sin glädje för det vackra Näset i Brunskogsboken. Och det är verkligen vackert och vid mitt första besök där, sade jag ” Är det här verkligen Skärmnäs”? Förutom alla vackra byggnader är läget otroligt. Naturen är genuin med klippor att sola på liksom en fin sandstrand och en egen liten ö, som biskopen förärade en dotter. Ladugård och stall har ställts i ordning till övernattningsbostäder och en del andra har satts upp i timmer. Numera är det barnbarn och barnbarnsbarn som huserar där. Nu kunde släktforskaren ta del av spåren på den plats i huset, där Ola och hans fru vaggat alla nio barnen.

Där kunde historien ha slutat, men eftersom jag äger en spinnrock som får till ”Ola på Näset” tillverkat och som jag spunnit mycket på genom åren på Gammelvala, följer en fortsättning. När jag gick på spinnkurs först, gjorde jag sämst resultat av alla, men fortsatte att träna flitigt hemma. Träningen fortsatte nästa år på Gammelvala tillsammans med de drivna

äldre damerna, bland annat Frida Tidh. Hon var både förundrad och förgrymmad, vad det var för skräp jag tagit med mig dit!! Jag hade problem även där. Så fick jag reda på att det fanns en spinnrocksmakare i Degerfors och tog den med mig till honom. Nu fick jag förklaringen till mina besvär, det här var en utpräglad linspinnrock, vilket inte är så vanligt. Den har ett större hjul, vilket gör att tråden tvinnas hårdare, som är bra till lin men inte till ull. Nu införskaffades en ullspinnrock, gjord av honom. Men på Gammelvala spann jag sedan bara lin. Att jag tränade och kämpade hade sina fördelar, för det gjorde att jag senare blev kursledare i spinning under nio år både i Karlstad och Kil.

Flickan på fotot bredvid mig är också en historia. Hon är från Halmstad och kom på Gammelvala i sällskap med sin mamma och mormor varje år, från det hon var sju år. Jag lärde henne att karda och spinna på både slända och spinnrock, då hon var en flitig elev. Hon var vetgirig och troligen prövade hon handen hos flera hantverkare än mig. Bland annat vet jag att hon var hos Börje på logen och lärde sig att binda fisknät. Idag är hon läkare, gift och har fyra barn och besöker fortfarande Gammelvala, om än inte lika ofta.

EN

DETTA ÄR BERÄTTELSEN OM ANNA LYDIA FLOOD

LYDIA som växte upp bland många syskon på ett litet torp i Grums socken i slutet av 1800-talet. Hur hon, genom en ödets nyck, först hamnade som barnpiga i Aspeboda i Dalarna och därefter som bankanställd i Stockholm. Där blev hon dessutom jössehärsjanta på Skansen och sagoberätterska vid hovet och slutligen pensionär på Haga i Vikene i Brunskog. LYDIA var född i ett barnrikt hem i Kyrkebol i Grums socken 1879. Om hennes skolgång är ingenting känt men redan som 14-åring fick hon plats som barnpiga hos fru Anna Lovisa Widèn på Rörängens gård i Värmskog. När fru Widèn och hennes dotter Siri några år senare, sedan maken dött, flyttade till Aspeboda i Dalarna följde LYDIA med dit. Hon var då 19 år.

Fru Widèn såg att LYDIA hade en särskild begåvning för sång och dans och genom sina kontakter i Stockholm skaffade hon LYDIA ett medlemskap till Skansen och dessutom ett arbete på Sveriges Kreditbank vid Norrmalmstorg. Året var 1901 och LYDIA var då 22 år. Vid den här tiden hade Skansen flera gånger besök av den norska kulturarbetaren Hulda Garborg som hade återupplivat gamla folkvisor men nu också som sångdanser. Dansarna uppträdde i folkdräkter. När det första folkvisedanslaget sedan bildades på Skansen var LYDIA med. Hon beskrivs som en entusiastisk medlem och försångerska. Andra medlemmar var kronprinsparet Gustav Adolf och Margareta. Genom sin bekantskap med kronprinsparet blev hon också inbjuden till slottet för att läsa sagor eller sjunga för deras barn.

Men LYDIAS begåvning kom främst till uttryck i tolkningen av Gustaf Frödings poesi. På Skansen sjöng hon hans tonsatta dikter och hon berättade historier från Värmland. DÄR BLEV HON JÖSSEHÄRSJANTAN.

LYDIA var också engagerad i det nyvaknade värmländska intresset för sång och folkdans. Det ordnades möten vid midsommartid vid flera tillfällen, som besöktes av tusentals ungdomar. Vid ungdomsmötet i Sunne 1908 var LYDIA en av de mest framträdande artisterna med sina värmlandshistorier och sin tolkning av Gustaf Frödings dikter. Ungdomliga folkdanslag växte därefter upp runt om i Värmland.

I Brunskog fanns t.ex. under 1930-talet ett folkdanslag med minst 8 dansande par, alla i jössehärsdräkt. Ledare var läraren i Kyrkebyns skola, Susanna Viberg. Olof Hagberg, "Olle på Ödden" stod för musiken med sin fiol. Deras övningslokal var bygdegården i Årnäs. Hela folkdanslaget finns på ett foto i "Bocken" nr 37/1987. På ett tjugotal år hade således folkdansen spridit sig från Skansen och ut över landet.

Under stockholmstiden blev LYDIA bekant med arvikakeramikern Hilma Persson. Hilma arbetade, efter studier på Konstfack, på Rörstrand mellan åren 1900 och 1906 och blev god vän med LYDIA. Deras vänskap blev livslång. När Hilma hade lämnat Stockholm och återvänt till Arvika hyrde hon och hennes man Rolf, under somrarna 1928-1930, Haga i Vikene, dit LYDIA kom på besök. Hon blev förtjust i huset och omgivningarna. När fastighetens ägare, Emma Rosell, bestämde sig för att sälja huset blev LYDIA den nye ägaren. Året var 1930. LYDIA var då 51 år och de glansfulla åren i Stockholm som jössehärsjanta på Skansen var förbi.

Det fåtal personer som något hade lärt känna LYDIA under brunskogsåren har berättat att hon hade drabbats av någon reumatisk sjukdom och hade en liten sjukpension. Hennes närmaste var två systrar som bodde i Fevassen vid Säveln i Boda socken och vännen Hilma Persson Hjelm i Arvika. LYDIA levde mycket tillbakadraget och deltog inte i några aktiviteter. Så länge hon kunde vandrade hon till handelsboden för att köpa några matvaror och hämta sin post. De sista 10 åren var det grannarna som höll henne vid liv genom att turas om att bära mat till henne. De försåg henne också med ved och vatten. LYDIA slutade sitt liv på sjukhuset i Arvika den 23 mars 1959.

Sven Wiman

Källor: Kyrkböcker och mantalslängder, Mats Johansson Norra Boda och Ann Resare Nacka.

LYDIA FLOOD

BRUNSKOGS SPORTKLUBBS DAMLAG i FOTBOLL ca 1945 – 48

Den gamla fotbollsplanen i Stenstad behövde planeras om och det påbörjades 1945. Under arbetet fick klubben låna ett passande gärde vid Berga. Rakt bakom flickorna på bilden ligger Berga herrgård och ena fotbollsmålet. Gamla sträckningen av Edanevägen och björkallén förbi Berga syns tvärs över bilden. Det västra målet låg nära nuvarande Edanevägen. Sommaren 1948 invigdes nya Stenstavallen.

Stående från vänster: Elisabet Svensson / Andersson Vikene; Berit Hesselbom Åmål; Rut Olsson; Anna Johansson / Jansson Stöttorpet, Stommen ; Ella Johansson / Olsson Stöttorpet, Stommen ; Viola Löfgren Stenstad.

Knästående: Alice Jonsson ; Birgit Jonsson / Brunzell ; Elin Levin / Albinsson ; Anna Sandström Skärmnäs ; Elsie Gustafsson / Persson Vikene.

Faktauppgifter Bengt Svensson Vikene

TAKENE IF FOTBOLLSLAG ca 1935

Fotbollsplanen fanns nära Nolgården i Svartåna och spelarna bodde i området runt Takene.

Stående fr v: Sven Granér Takene, Gösta Persson Åsen Svartåna, Karl Olsson Nolgården Svartåna, Alf Olsson Talken, Erik Andersson Djupdalen Talken.

Mellanrad: Arvid Olsson Labråten Toltan, Sven Oscarsson Nollhaget Toltan, Ola Dahlberg Bomossen Takene.

Sittande: Tore Persson Tomta Svartåna, Åke Appel ? Martin Olsson Takene.

Faktauppgifter Ingvar Nilsson Takene.

POSTBILEN I MITTEN AV 1920-TALET

Yngve Grönvall körde postbilen från Edane till bland annat Gustafslund i Mangskog och Sofielund i Vikene (poststämpel Mangen). På bilden har poststationsföreståndare Anders Nilsson Sofielund just tagit emot postboxen. Anders' son Elis Bjarring provsitter bakom ratten. Han är cirka arton år vid tillfället. Bilen är en T-Ford Touring 1923.

Olika poststämplar från Brunskog med omnejd kring sekelskiftet 1900.

BODA

BRUNSBERG

MANGEN

MANGSKOG

EDANE

HÖGERUD

Kyrkbåtsrodd

Rorsman

Ewerth Magnor

Käftning

VALA 2016

Typpa! Typpa !

Plask, plask!

Tar det sig?

DN. NAMN och NYTT Torsdag 30 JUNI 2016

Den 3 juli 2016 kom ett brev till Bocken från Elvy Norberg i Edane.

Hej! Det är inte ofta man läser om Åmot och Edane i Dagens Nyheter! Här kommer ett intressant och dråpligt klipp. Jag har frågat några om Nils Olofsson men ??

Hälsn Elvy N

Mer pålitlig pålle får man leta efter.

Min far berättade en gång om när han var i 10 årsåldern i början av 1900-talet. Han fick då uppdraget att en eftermiddag skjutsa gäster från gården Anneberg i byn Åmot i norra Brunskog till järnvägsstationen i Edane – en sträcka på cirka 2 mil.

Det var en fin vinterdag med bra väglag för släden som drogs av en av gårdens hästar, en äldre lättkörd och pålitlig häst. När gästerna släpptes av hade det hunnit bli nästan mörkt. Den första halvan av återfärden gick genom ett stort skogsområde, Brunskogsfjället, och min far tyckte det var lite kusligt.

Han band fast tömmarna i släden och kröp under en stor fäll i förvissningen att hästen skulle hitta vägen genom skogen eftersom det inte fanns några korsande vägar. Han tänkte att när vi kommer ut i lite mer bebyggda trakter så kryper jag upp och kör resten av vägen.

Det var varmt och skönt under fällen, så min far somnade och vaknade först när hans mamma ruskade i honom när släden stod hemma på gården.

Hästen hade själv hittat vägen hem trots många korsningar och avfarter.

Nils Olofsson.

De första femton åren på 1900-talet bodde familjen Johannes Olofsson och Anna Nilsson på Anneberg. Av deras nio barn var bara en av de två pojkarna i rätt ålder för att köra släden, nämligen Ragnar Methodius född 1898. Hans son Nils Olofsson skickade in artikeln till Dagens Nyheter 30 juni 2016.

Fakta om Anneberg finns i A Tholéns ”Släktbeskrivning Olofssonska släkten” sid 47

Banken som påverkar livsvillkor i bygden

Vi väljer att ta beslut som gör att vi kan ge bästa möjliga service till den som bor och verkar i västra Värmland. Vår beslutsgrund är betydligt bredare än den kortsiktigt ekonomiska. Vi värnar om vår bygd. Vi tror på en god ekonomisk och social utveckling här, på en bra framtid, helt enkelt!

Välkommen in! Edane 0570-502 02

Westra Wermlands Sparbank

160 år

VI GER TILLBAKA

sedan 1856

Svensktillverkade kyl- och frysrums från
DIN EGEN FABRIK!

FINNEBÄCKS är Sveriges ledande producent av kyl- och frysrums.

Med våra kompletta byggsatser får du lättmonterade, välisolerade rum för alla miljöer och behov.

Du ställer kraven, vi öppnar dörrarna till ”din egen fabrik”.

FINNEBÄCKS

www.finnebacks.se

Hårverkstan i Vikene

Ring för tidsbokning!

Öppet även kväll och helg.

Jag finns i verkstaden i Vikene, mellan affären och kyrkan.

073 998 20 40

TIPSPROMENADEN ” MUSEET RUNT” 2016

Lördag 23/7	2 st	7 rätt	lottning	Sören Jeanson	Uddevalla
Söndag	3 st	7 rätt	lottning	Anne-Marie O´Gorman	Oslo
Måndag		9 rätt		Elin Andersson	Norra Fjöle
Tisdag		8 rätt		Anders Persson	Uppsala
Onsdag		9 rätt		Leif Olsson	Skärmnäs
Torsdag	3st	9 rätt	lottning	Martin Forsbacke	Årjäng
Fredag		8 rätt		Birgitta Stennert	Växjö
Lördag		8 rätt		Amanda Nilsson	Åmotsfors

Vinnarna fick keramik av Birte och Ian - keramikerna på Gammelvala

RÄTT SVAR PÅ TIPSPROMENADEN ” MUSEET RUNT” 2016

1	horn	X	material i ex senapsburk
2	sonsonson	2	Gustaf V, son Gustaf VI Adolf, sonsonson Carl XVI Gustaf,
3	öltillverkning	2	jästkransen sparade bakterier till nästa jäsning
4	kryddkvarn	1	
5	1850 –tal	1	det första svenska frimärket kom 1855
6	ådringskam	X	kammen användes vid ådringsmålning
7	begravningskarameller	1	
8	täljsten	X	mjukt talkskiffer
9	1700-tal	1	
10	1360 kg	X	1 skeppund är ca 170 kg

BÄCKELIDS SÅG

Sågen låg nedanför Dammbäckarna i Bäckelid och byggdes av grannarna Anders Olsson, Där Nere i Bäckelid och Anders Myrin Intaket i Finnebäck. Sågen byggdes 1899 och tillbygget åt vänster på fotot blev ett torvströhus. Torven togs upp på Sullemossen, (härled namnet den som kan,) torkades och forslades ner till sågbyggnaden där den revs till torvströ.

Under såghuset fanns en träsvarv, där både Anders Olsson och Anders Myrin svarvade bland annat träfat. Tuben, som förde ner vattnet till turbinen, var gjord av trä längst delen men av plåt längst ner. Turbinen kom från Finnshyttan.

I hembygdsboken Brunskog –De gamle berättar del 2; skriver Olof Olsson i sin dagbok för 13 november 1911 att hans son Nils var till Bäckelidsågen och hämtade bakar till Anders Ax.

Anders Olsson var en riktig kärngubbe. Han föddes i Fjällsviken Strand 1870 och var min mormors bror. Jag cyklade höghjulning på Gammelvala i många år i hans brudgumskostym från år 1895. Han spelade på psalmodikon, tuggade tobak och svarvade ovala träfat. Jag frågade hur hans stora träfat kunde vara ovala, det måtte väl vara tekniskt omöjligt? Han förklarade att ville han svarva ett stort fat med en hel stams bredd svarvade han i helt färskt virke. Om sidorna och botten i skålen hade samma tjocklek från början torkade skålen utan att spricka och eftersom kärnveden och ytveden torkade olika blev skålen oval. Anders blev 95 år.

Leif Nyman

KYRKBOKEN SOM RITBLOCK.

av NISS ERIC ERIKSSON

Mangskogs Husförhörslängd år 1785, är en av många gamla kyrkoböcker som arkiveras vid Riksarkivet i Göteborg. I den här boken som har beteckningen A1:6 bland böckerna från Brunskogs församling, finns barnteckningar som troligen nedtecknats i början av 1800-talet.

HelgMagasinet har fått kopior av dessa teckningar genom f d folkskollärare Göran Hagegård Edane, som fick kännedom om teckningarna genom en ren tillfällighet. Han råkade träffa en man på en semesterresa, som arbetade vid Riksarkivet i Göteborg.

Det lär ha varit en sällsynt snäll präst, men ni får forska vidare, sa Göran Hagegård när han lånade ut sina kopior från kyrkoboken till HelgMagasinet.

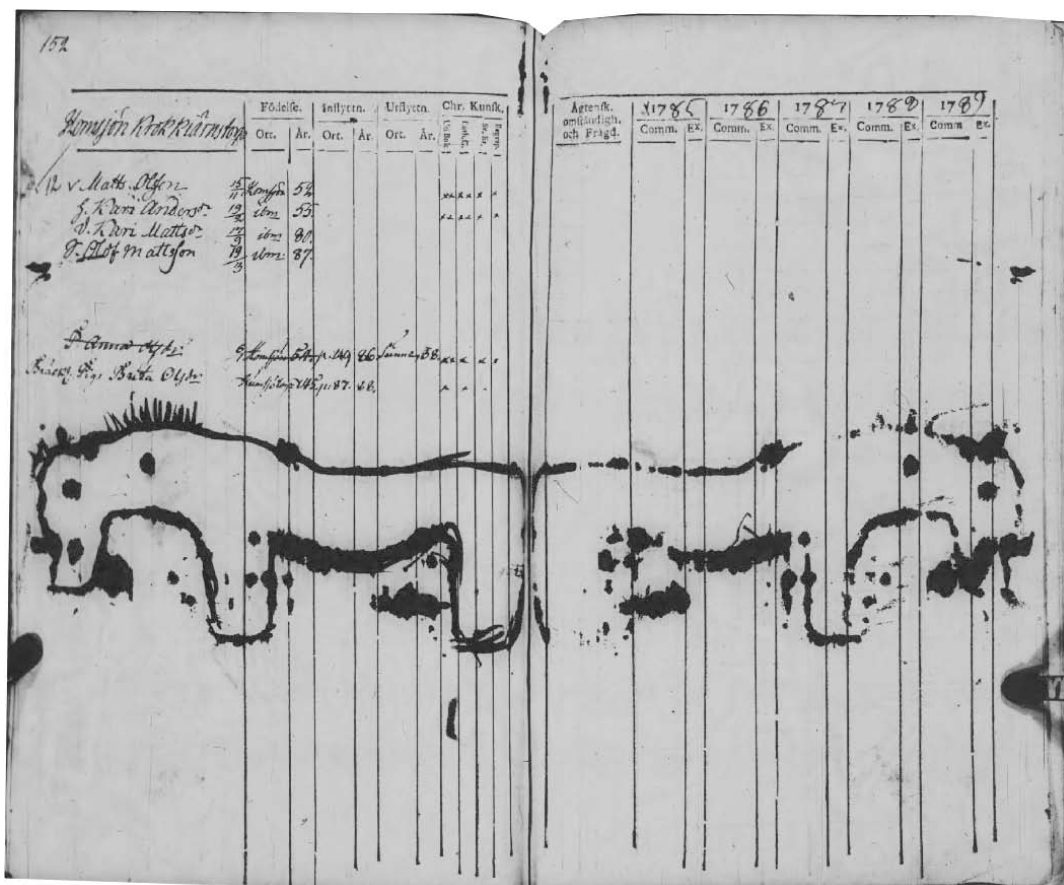
Prästen som hade ansvaret för den här kyrkoboken hette Nils Selldén. Han övertog inte bara sin företrädares arbete utan även hans änka, som hade åtta barn i det första äktenskapet. Prästfrun hette Kerstin Olsdotter och hon fick två barn med kyrkoherde Nils Selldén.

I boken "Prästerna i Brunskog" får den här kyrkoherden ett mycket varmt omdöme; "En fromsint man, som var lika välmenande mot sina åtta styvbarn som sina egna två barn". Samma källa berättar även att Nils föddes i hemmanet Säldebråten i Frykerud år 1758, tog studenten i Uppsala 1781 och prästvigdes i Brunskogs kyrka 1798. Tjänsten som kyrkoherde tillträdde han 1807 och bodde i Mangskogs prästgård.

Om man skall tro barnteckningen så gjorde kyrkoherden ingen hemlighet av att han rökte pipa. På en av sidorna är det ritat en gubbe med hatt på huvudet och pipa i munnen. Vid sidan om denna teckning står det antecknat; "Här står jag och röker". Den här lilla anmärkningen är viktig. Den visar att kyrkoherden har upptäckt att barnen ritat i husförhörslängden. På den här tiden var papper en absolut lyxvara och det torde vara högst ovanligt att barn i skolåldern fick rita på riktigt papper.

Om det var så att det var pojkarna som hade konstnärliga talanger eller var allmänt busiga så kan HelgMagasinet i alla fall tala om att de blev duktiga medborgare senare; Johan Magnus blev komminister i Lysvik, Jonas blev prost i Brunskog, Anders blev prost i Stavnäs och Bernhard Olov blev överstelöjtnant vid Värmlands regemente. Det gick även bra för Nils två egna barn, båda pojkar. Sven Niklas blev fältläkare och Erik Gustav Selldén kapten vid Värml. Regemente. Nils Selldén hade en lite märklig karriär själv. Han blev prost i Brunskog 1814, senare kyrkoherde i Tösse 1816 och hade samma tjänst i Gillberga 1824. Han avled 73 år gammal år 1831.

(Pojkarnas avbildningar av kyrkor kan man undra över. Boda kyrka är bra avbildad med namnet utskrivet. Brunskog 1700-talskyrka omnämns med ett svårtytt ord och namnet. Den har en underlig tornspira eller är det en bläckplump? Mangskogs kyrka finns på en egen sida men nämns inte med namn. Den har underligt nog en fristående klockstapel. Kanske har byggandet av den nya kyrkan i Mangskog under de sista åren som pojkarna bodde där spelat in.)

176

Gryphus Soldate
Bothille

	Födelse.		Inflyttn.		Uflyttn.		Chr. Kunsk.	
	Ort.	År.	Ort.	År.	Ort.	År.	Latinsk.	Franska.
Jos. Olof Pälten	12	Åkby	49				✓	✓
J. Hjalmski Perse	14	Åkby	49				✓	✓
Adm. J. Hjalmski Perse	18	Åkby	74	1827	11.02.	18	✓	✓
T. Per Olof	23	Åkby	83				✓	✓
V. Per Olof	28	Åkby	85				✓	✓
Per Hjalmski	28	Åkby	74	1827	11.02.	18	✓	✓

Handwritten notes and sketches below the table:
 - "Jungare" (youths) with a drawing of a building.
 - "Podz kyrka" (parish church) with a drawing of a church.
 - "4500" written in the margin.

176

Gryphus Soldate
Bothille

	Födelse.		Inflyttn.		Uflyttn.		Chr. Kunsk.	
	Ort.	År.	Ort.	År.	Ort.	År.	Latinsk.	Franska.
Jos. Olof Pälten	12	Åkby	49				✓	✓
J. Hjalmski Perse	14	Åkby	49				✓	✓
Adm. J. Hjalmski Perse	18	Åkby	74	1827	11.02.	18	✓	✓
T. Per Olof	23	Åkby	83				✓	✓
V. Per Olof	28	Åkby	85				✓	✓
Per Hjalmski	28	Åkby	74	1827	11.02.	18	✓	✓

Handwritten notes and sketches below the table:
 - "Jungare" (youths) with a drawing of a building.
 - "Podz kyrka" (parish church) with a drawing of a church.
 - "4500" written in the margin.

90.

V. Saker

	Födelse.		Inflyttn.		Uflyttn.		Chr. Kunsk.	
	Ort.	År.	Ort.	År.	Ort.	År.	Latinsk.	Franska.
Pål Nilsson	12	Sjöbo	44				✓	✓
J. Hjalmski Lindor	14	Sjöbo	46				✓	✓
S. P. Nilsson	17	Sjöbo	71				✓	✓
V. Per Nilsson	21	Sjöbo	76				✓	✓
T. Per Nilsson	24	Sjöbo	84				✓	✓
V. Mart Nilsson	28	Sjöbo	87				✓	✓

Handwritten notes and sketches below the table:
 - "4500" written in the margin.
 - A drawing of a man in a top hat holding a staff, with the text "Him själv" and "self riket" written around it.

Agenti. omändlig. och Prägd.	1795	1796	1797	1798	1799
	Comm. Ex.	Comm. Ex.	Comm. Ex.	Comm. Ex.	Comm. Ex.
			23 10		

Handwritten sketches below the table:
 - A drawing of a man in a top hat.
 - A drawing of a woman in a long dress.
 - Various scribbles and lines.

HUNDRAÅRIG EPOK TILLÄNDA I VIKENE.

Åsa Olsson från Strand klipper bandet för att inviga Vikene nybyggda skola.

Bilden ovan var omslagsbild på Bocken nr 83 – oktober 2001. Den visar hur Åsa Olsson från Strand den 24 augusti samma år klipper bandet för att inviga Vikene nybyggda skola. Då var det positiva tongångar med framtidstro. Staffan Heimersson skrev den 20 juli 2001 i Aftonbladet under rubriken ”Vad är det som ger sånt drag åt Brunskog” följande: ”Under lövträd och vid glittrande sjöar i Jösse härads vackraste bygd, strax intill Arvika låter det nästan som i julvisan ’skolan står så röd och grann i skogen’....Det är i Brunskog det sensationella händer. Nyheten i lokaltidningen är inte den för glesbygden vanliga – Nu stänger skolan si och så. Tvärtom. I Arvika Nyheter finns nyheten att kommunfullmäktige fastslagit namnet på en alldeles nybyggd skola belägen mellan Konsum och vägkorset och Brunskogs kyrka. För elever i sex årsklasser inleds i augusti det nya läsåret i en splitter ny skola, kostnad tio miljoner kronor”.

Det var för 15 år sedan. I slutet av oktober 2016 kom beskedet att Vikene skola läggs ner i och med vårterminens slut 2017. Detta trots otaliga protestmöten och ett ihärdigt och beundransvärt arbete av föräldragruppen ”Bevara Vikeneskolan”. Vi i Hembygdsföreningen beklagar att vi mister våra kära elever och lärare, som vi haft ett fantastiskt samarbete med. Skolan har förlagt en del undervisning till Skutboudden och dessutom har eleverna gjort utsmyckning till Hantverksmässan, sålt kransar, hembakat bröd och annat för att få ihop pengar till skolresor. De har också tillsammans med föräldrarna ansvarat för Valborgsmässofirandet med tipspromenader, korvförsäljning m m.

Historiskt kan man i ”En bok om Brunskog” utläsa, att man 1909 inrättade fasta skolor med heltidsläsning i Vikene och Takene. 1917 startades fasta skolor i Åmot och Kyrkebyn, medan Brunskog fick skola med heltidsläsning 1916. 1931 fick Takene småskola, och 1935 var det Kyrkebyns tur.

Den epoken är nu förbi. Från och med höstterminen 2017 kommer det inte att finnas någon låg- och mellanstadieskola (folkskola) i Östra Brunskog. Vikene-skolan kommer att ha endast förskoleverksamhet.

BS

BILDGÅTAN

Vart tog vägen vägen?

Omlastning med handkraft av mjölkflaskor.

Var och när inträffade denna katastrof. Svar sidan 19.

TEXTTOLKNING

Broder Nils Olofsson
Jag för i hast gifva dig till Kamma, att
då gjelheten har Kamma rätt på Gjeltet
Jag tror att icke ankommer till Gotten, nu
är gjelheten uti Armas hörens, och dropp
det nu Liten stund Kamma har till Berg-
Lundt eller något Berg Skar
w anskaffat Olofsson
Armas den 40
4-50

Kan du tolka detta brev? Hjälp finns på sidan 19.

MOELVEN

Moelven Edanesågen AB

Skogsägare !

Ta gärna kontakt med oss när det gäller avverkning, skogsvård eller andra skogliga frågor.

Välkommen !

Allt från grund till tak.

*Mangskogs
Bygg & Markprodukter AB*

Tel: 0570-91011

mangskogsbyggomarkprod@telia.com

Henrys
BYGGMATERIAL

Långvaksvägen 10 . Arvika
0570-500 26 info@henrysbygg.se
Öppettider:
Vardagar 7-17, Lörd 9 -13
www.woody.se/arvika

Woody
BYGGHANDEL

Mikaels Skog- o Grävtjänst

Brunskog

Ombesörjer grävning,
dumper- och lastbils-
transporter samt skogs-
röjningsarbete

**Kontaktperson
Mikael Gustavsson
Mobil: 073-049 17 30**

Brunskogs Elektriska
Edane Rör AB

671 70 EDANE

**Vi utför de flesta
former av installationer
inom EI & VVS**

0570-501 87

Kalendarium
Julmarknad 19 - 20 november.
Välkommen till den mycket populära julmarknaden
som i år är större än någonsin.

Evenemang 2017

Hantverksmässa 30 juni - 2 juli

Gammelvala 22 - 29 juli

Texttolkning

Broder Nils Olsson!
Jag får i hast giva dig till känna att
koljakten har kommit på flykten
jag tror icke ankaren tar botten, nu
är jakten vid Årnäsholmen, och dröjer
det en liten stund kommer hon till berg-
landet eller något bergskär.
Vänskap Olofvänner
Årnäs den 30/4 50

Bildgåtan

Denna katastrof inträffade våren 1952
när gränsbäcken mellan Årnäs och
Finnebäck vid Dalslund raserade
riksvägen mellan Arvika och Karlstad.

Vill du hjälpa till under Gammelvala?

Det kan vara någon dag eller några timmar en dag. Kontakta kontoret 0570-522 08.

Vill du bli medlem?

Medlemsavgift är 100 kr och betalas in på bankgiro nr 849-90 22.
Uppge namn och fullständig adress så att vi kan registrera Er. Välkommen!

Nästa Bock kommer i maj 2017.

Vill du medverka så skicka in ditt material till kontoret.
Brunskogs Hembygdsförening, Skutbouden, 671 94 Brunskog.
E-post: info@gammelvala.se

**God Jul
och
Gott Nytt År**

Ramström

Välkommen till din
Coop Nära-butik i Vikene!

Hos oss kan du tanka dygnet runt

Vi säljer Svenska Spels lotter

Apoteksombud

Ombud för Schenker och DHL

Telefon: 0570-520 13

Våra öppettider:

Mån - fre 9 - 19

Lördag 9 - 18

Söndag 12 - 18

**BLI MEDLEM -
MERA FÖRMÅNER.**

coop nära

Vikene, en del av **KONSUM VÄRMLAND**

Från Brunskog
till hela Värmland

För mer information ring 0570-509 09
eller besök vår hemsida www.brunskogs.se

Brunskogs
försäkringsbolag